

УДК 657.1:658.1

*Т. О. Меліхова, канд. екон. наук,
Запорізька державна інженерна академія*

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

У статті набуло подальшого розвитку податкове планування єдиного соціального внеску для підвищення рівня фінансової безпеки. При плануванні діяльності необхідно враховувати витрати підприємства на єдиний соціальний внесок за рахунок залучення до роботи інвалідів і робітників на дотаційні місця через центр зайнятості.

Ключові слова: податкове планування, єдиний соціальний внесок, фінансова безпека підприємств.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки добробут підприємства залежить від ефективності податкового планування. Але зовсім очевидно, що перш ніж займатися плануванням діяльності підприємства, необхідно налагодити ефективний податковий облік. Якісне управління підприємством потребує повної, достовірної і своєчасної інформації. Бухгалтерія знаходиться у центрі інформаційних потоків завдяки первинним документам, які ними створюються та надходять туди із різних підрозділів, надалі документи обробляються та відображаються в обліку і звітності. Сконцентрована у бухгалтерії інформація є базою для проведення аналізу, виявлення і подолання загроз фінансової безпеки підприємства та планування подальшої діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми податкового планування розглядаються в працях вітчизняних науковців, таких як А. Загородній, Ю. Іванов, Т. Мунтян, Л. Сухарева, Л. Тарангул, Л. Шульженко [1–8] та ін.

Не вирішена раніше частина загальної проблеми. Серед опублікованих робіт недостатньо досліджено та викладено питання податкового планування єдиного соціального внеску для підвищення рівня фінансової безпеки підприємств, тому цей напрямок підлягає подальшому вивченню та удосконаленню.

Мета статті – удосконалити методичний піхід до податкового планування єдиного соціального внеску підприємств.

Виклад основного матеріалу. Важливим моментом підвищення рівня фінансової безпеки підприємств є використання системи податкового планування ставки єдиного соціального внеску з фонду оплати

праці. З цією метою проводиться розрахунок запланованого фонду оплати праці для кожної категорії працівників підприємства (робочих, загальнонавчального персоналу, адміністрації, працівникам збуту та ін.) для визначення бази оподаткування. Моделювання здійснюється за кожною окремою ставкою єдиного соціального внеску.

Методичний підхід до податкового планування єдиного соціального внеску підприємств:

1. Сума єдиного соціального внеску з фонду оплати праці у запланованому періоді повинна здійснюватися за даною формулою:

$$P_{\text{ЄСВ}_{\text{пл}}} = \sqrt{\frac{\text{ФОП}_{\text{пл}} \cdot C_{\text{ЄСВ}_{\text{пл}}}}{100}},$$

де $P_{\text{ЄСВ}_{\text{пл}}}$ – сума єдиного соціального внеску з фонду оплати праці у запланованому періоді;

$\text{ФОП}_{\text{пл}}$ – фонд оплати праці у запланованому періоді;

$C_{\text{ЄСВ}_{\text{ФОП}_{\text{пл}}}}$ – ставка єдиного соціального внеску з фонду оплати праці у запланованому періоді.

2. Ефективність від застосування ставки єдиного соціального внеску з фонду оплати праці інвалідів ($P_{\text{ЄСВ}_{\text{инв}}}$), що додатково враховує економію від залучення до роботи на підприємство інвалідів замість звичайних робітників, за такою формулою:

$$E_{\text{ЄСВ}_{\text{инв}}} = P_{\text{ЄСВ}_{\text{инв}}} - P_{\text{ЄСВ}_{\text{зв}}},$$

де $E_{\text{ЄСВ}_{\text{инв}}}$ – економія (перевитрати) від залучення до роботи на підприємство інвалідів.

3. Ефективність від застосування ставки єдиного соціального внеску з фонду оплати праці дотаційних місць ($P_{\text{ЄСВ}_{\text{дот}}}$), що враховує економію від залучення до роботи на підприємство робітників на дотаційні місця через центр зайнятості:

$$E_{\text{ЄСВ}_{\text{дот}}} = P_{\text{ЄСВ}_{\text{дот}}} - P_{\text{ЄСВ}_{\text{зв}}},$$

де $E_{\text{ЄСВ}_{\text{дот}}}$ – економія (перевитрати) від залучення до роботи на підприємство робітників на дотаційні місця через центр зайнятості.

4. Ефективність від застосування ставки єдиного соціального внеску з нарахувань допомоги з тимчасової непрацездатності ($P_{ECB_{лік}}$), що враховує економію єдиного соціального внеску від різниці між його ставками (33,2 % з оплати лікарняного листка):

$$E_{ECB_{лік}} = P_{ECB_{лік}} - P_{ECB_{зв}},$$

де $E_{ECB_{лік}}$ – економія (перевитрати) єдиного соціального внеску від нарахувань допомоги з тимчасової непрацездатності.

При плануванні діяльності підприємств необхідно враховувати витрати на єдиний соціальний внесок за рахунок залучення до роботи інвалідів і робітників на дотаційні місця через центр зайнятості.

На ВАТ “Бутком” у штаті 273 робітники, тому на підприємстві повинно працювати не менше 11 інвалідів у штаті. Пропонується залучати до роботи на підприємстві більше інвалідів (15 осіб), оскільки на фонд заробітної плати інвалідів йде нарахування 8,41 % замість 38,46 %, тобто економія витрат на єдиний соціальний внесок на кожному інваліді 30,05 %, а це призводить до зменшення витрат на виробництво продукції. Порівняння нарахування на ФОП єдиного соціального внеску робітника та інваліда показано в табл. 1 та на рис. 1.

Таблиця 1

Порівняння нарахування на ФОП єдиного соціального внеску робітника та інваліда

Показник	Звичайний робітник, грн.	Інвалід, грн.	Економія витрат, грн.
Нарахована заробітна плата за місяць 1 робітнику	1000	1 000	–
Нарахування на ФОП єдиного соціального внеску за місяць 1 робітнику	384,6	84,10	–300,5
Нарахована заробітна плата за місяць 15 робітникам	15 000	15 000	–
Нарахування на ФОП єдиного соціального внеску за місяць 15 робітникам	5 769	1 261,50	–4 507,5
Нарахована заробітна плата за рік 15 робітникам	180 000	180 000	–
Нарахування на ФОП єдиного соціального внеску за рік 15 робітникам	69 228	15 138	–54 090
Нарахована заробітна плата за місяць 1 робітнику	2 000	2 000	–

Продовж. табл. 1

Показник	Звичайний робітник, грн.	Інвалід, грн.	Економія витрат, грн.
Нарахування на ФОП єдиного соціального внеску за місяць 1 робітнику	769,20	168,20	-601
Нарахована заробітна плата за місяць 15 робітникам	30 000	30 000	-
Нарахування на ФОП єдиного соціального внеску за місяць 15 робітникам	11 538	2 523	-9 015
Нарахована заробітна плата за рік 15 робітникам	360 000	360 000	-
Нарахування на ФОП єдиного соціального внеску за рік 15 робітникам	138 456	30 276	-108 180

Тобто з табл. 1 та рис. 1 видно, що з нарахованої заробітної плати 1 000 грн. нараховано на фонд оплати праці ФОП єдиного соціального внеску для звичайних робітників було б 38,46 % – 384,60 грн., а для інвалідів 8,41 % – 84,10 грн. Економія витрат на кожній 1000 грн. на кожному інваліді 300,50 грн. А при наймнні 15 робітників інвалідів економія на місяць – 4 507,50 грн., а на рік – 54 090 грн. При нарахуванні заробітної плати 2 000 грн. Нараховано на фонд оплати праці єдиний соціальний внесок для звичайних робітників було б 38,46 % – 769,20 грн., а для інвалідів 8,41 % – 168,20 грн. Економія витрат на кожній 2 000 грн. на кожному інваліді 601 грн. А при наймнні 15 робітників інвалідів економія на місяць – 9 015 грн., а на рік – 108 180 грн.

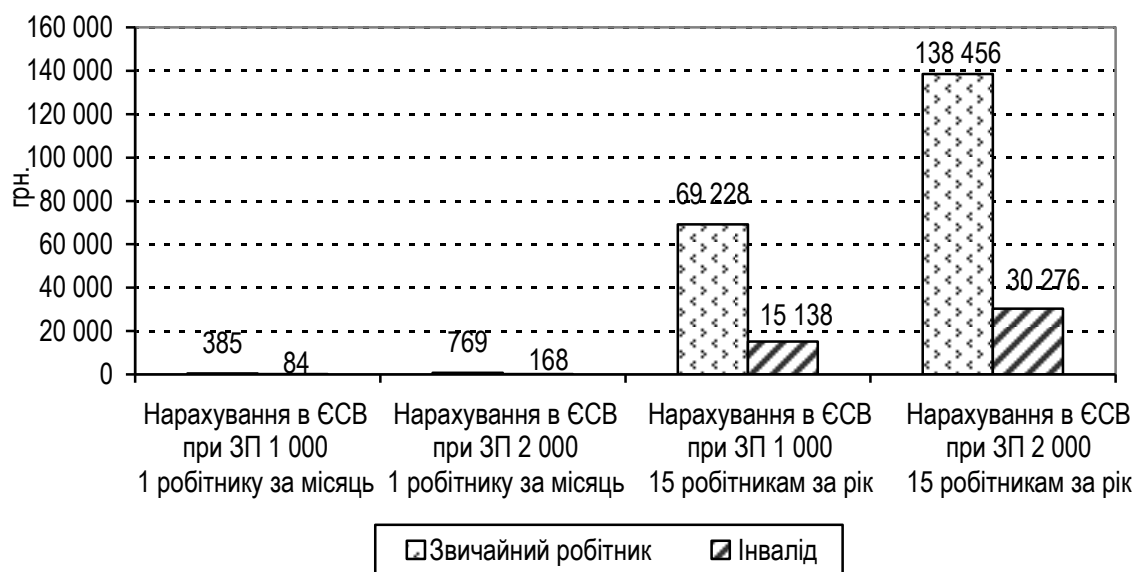

Рис. 1. Порівняння нарахування на ФОП єдиного соціального внеску робітника та інваліда

За наявності вакансій на підприємстві пропонується залучати робітників через центр зайнятості на дотаційні місця (табл. 2, рис. 2).

Таблиця 2

Порівняння нарахування на ФОП єдиного соціального внеску звичайним робітникам і робітникам на дотаційних місцях

Показник	Звичайний робітник, грн.	Робітник на дотаційному місці, грн.	Економія витрат (-), перевитрати (+), грн.
Нарахована заробітна плата за місяць 1 робітнику	1 000	1 000	-
Витрати на нараховану заробітну плату 1 робітника за місяць за рахунок підприємства	1 000	-	+1 000
Витрати на нараховану заробітну плату 1 робітника за місяць за рахунок фонду страхування на випадок безробіття	-	1000	-1 000
Нарахована заробітна плата за рік 1 робітнику	12 000	12 000	-
Витрати на нараховану заробітну плату 1 робітника за рік за рахунок підприємства	12 000	-	+12 000
Витрати на нараховану заробітну плату 1 робітника за рік за рахунок фонду страхування на випадок безробіття	-	12 000	-12 000
Нарахована заробітна плата за місяць 15 робітникам	15 000	15 000	-
Витрати на нараховану заробітну плату 15 робітникам за місяць за рахунок підприємства	15 000	-	+15 000
Витрати на нараховану заробітну плату 15 робітникам за місяць за рахунок фонду страхування на випадок безробіття	-	15 000	-15 000
Нарахована заробітна плата за рік 15 робітникам	180 000	180 000	-
Витрати на нараховану заробітну плату 15 робітникам за рік за рахунок підприємства	180 000	-	+180 000
Витрати на нараховану заробітну плату 15 робітникам за місяць за рахунок фонду страхування на випадок безробіття	-	180 000	-180 000

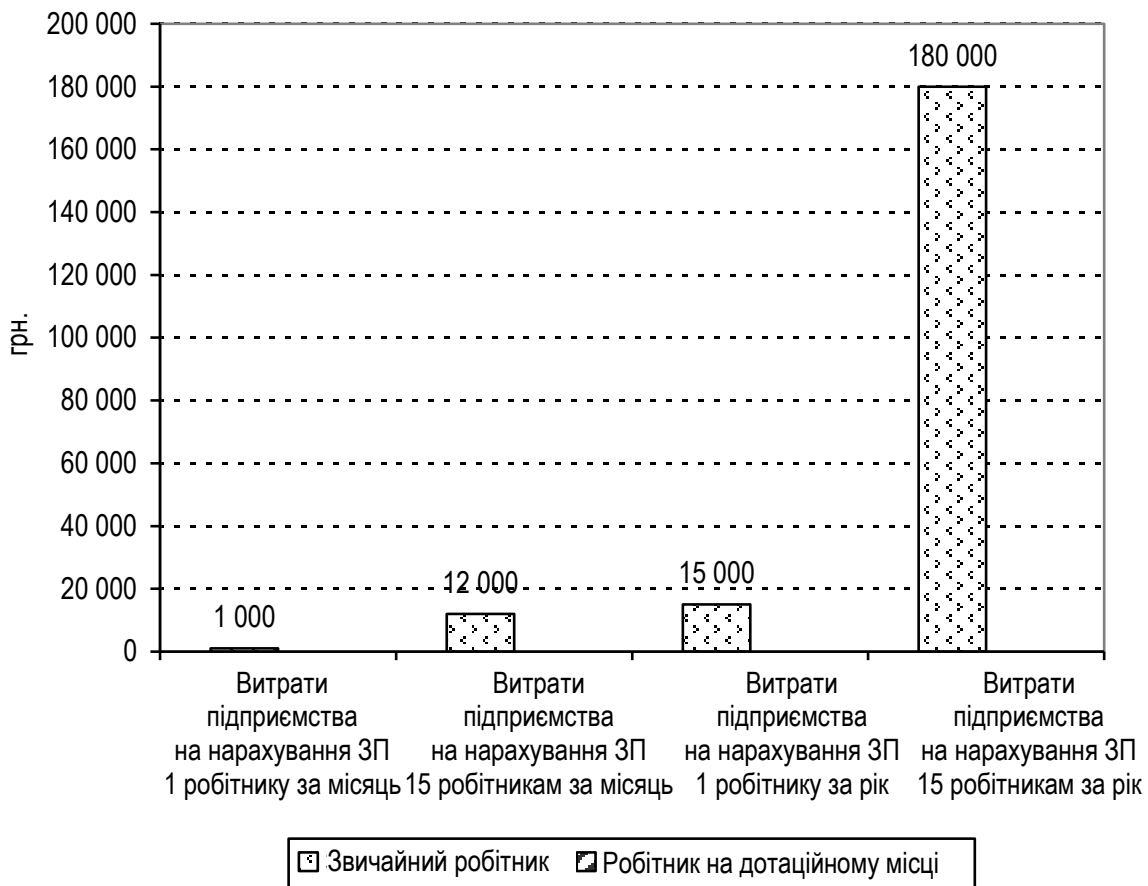

Рис. 2. Порівняння нарахування на ФОП єдиного соціального внеску звичайним робітникам і робітникам на дотаційних місцях

При прийманні на підприємство у штат звичайного працівника з заробітною платою 1 000 грн. підприємство несе витрати на оплату праці та витрати на єдиний соціальний внесок. А при прийманні на підприємство у штат працівника через центр зайнятості протягом року підприємству відшкодовується нарахована заробітна плата згідно зі штатним розписом. Економія витрат для підприємства на 1 робітника становить 1 000 грн. на місяць, 12 000 грн. на рік. А при найманні 15 робітників економія витрат для підприємства становить 15 000 грн. на місяць, 180 000 грн. – на рік.

Висновки. Отже, у статті удосконалено методичний підхід до податкового планування єдиного соціального внеску підприємств, що, на відміну від існуючого, додатково враховує ефективність від застосування ставки єдиного соціального внеску з фонду оплати праці звичайних робітників і інвалідів, робітників на дотаційних місцях через центр зайнятості, нарахувань допомоги з тимчасової непрацездатності. Це дасть можливість підвищити рівень фінансової безпеки підприємств.

Список літератури

1. Загородній, А. Г. Податки та податкове планування підприємницької діяльності [Текст] : монографія / А. Г. Загородній, А. В. Єлісеєв. – Л. : Центр Бізнес-Сервісу, 2003. – 152 с.
2. Іванов, Ю. Суть, принципи та методи податкового планування [Текст] / Ю. Іванов // Збірник систематизованого законодавства. – 2005. – Вип. 9. – С. 7–13.
3. Кізима, А. Я. Податкове планування у системі податкового менеджменту [Текст] / А. Я. Кізима // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 15–20.
4. Мунтян, Т. В. Податкове планування – як засіб зниження податкового тиску на суб'єктів підприємницької діяльності [Текст] / Т. В. Мунтян // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2000. – Вип. 64. – С. 92–97.
5. Сухарева, Л. О. Податкове планування в системі управління підприємством [Текст] : монографія / Л. О. Сухарева, Л. М. Сухарев, Я. І. Глущенко. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2006. – 209 с.
6. Тарангул, Л. Л. Методологічні засади податкового планування у розрізі регіонів [Електронний ресурс] / Л. Л. Тарангул, І. О. Горленко, Т. О. Скоромцова. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2009_3/2009_3_Tarangul_Gorlenko.pdf.
7. Шульженко, Л. Є. Принципи планування податкових платежів [Електронний ресурс] / Л. Є. Шульженко, О. В. Шульженко. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSunu/2008_10_2/shulzenko.pdf.

Отримано 13.12.2011

Summary

Tax planning of common social deposit for increasing of enterprise financial security level is explained in the article. It is settled that for planning of an enterprise activity it is necessary to estimate enterprise expenditures on common social deposit at the expense of attraction to work invalids and persons from employment center.